

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

De senere års debat om virksomhedsdemokrati har stort set været koncentreret om den private sektor. Specielt har den drejet sig om forskellige modeller for, hvordan lønmodtagerne under en eller anden form kunne få del i virksomhedernes afkast.

I nogle tilfælde har der været forslag fremme om individuelle løsninger baseret på udbetaling af overskudsandele eller aktieudstedelser til den enkelte medarbejder, i andre tilfælde har der været forslag om én eller flere solidariske fonde opbygget på baggrund af lønsummens størrelse eller på værditilvæksten i virksomhederne.

Debatten har med andre ord drejet sig om, hvordan og i hvilken grad man kunne sprede den private ejendomsret. Derimod har debatten om virksomhedsdemokratiets »anden halvdel« – ledelsesretten og medarbejderindflydelsen – været utrolig lavt prioriteret. Det skyldes først og fremmest, at de borgerlige partier og arbejdsgiverorganisationerne mener, at ledelsesretten suverænt skal udøves af arbejdsgiveren og kun kan antastes, såfremt den enkelte lønmodtager har tilkøbt sig andele i en virksomhed eller fået disse andele overdraget via overskudsdeling.

Det siger sig selv, at det vil være minimalt, hvor stor en indflydelse den enkelte lønmodtager kan opnå ad denne vej – et enkelt pip på en general-forsamling og slet ingen indflydelse på den daglige ledelsesret.

I den offentlige sektor har man ingen ejendomsretlige problemer, som står i vejen for en demokratiseringsproces. Her burde det være muligt at åbne op for at give de ansatte den maksimale grad af indflydelse på ledelsesretten.

Næsten alle partier har ved forskellige lejligheder givet udtryk for en vilje til at få løst dette problem, men hidtil er det blevet ved tilkendegivelserne.

I regeringens program for modernisering af den offentlige sektor står der således:

»Det er regeringens principielle opfattelse, at der skal gennemføres en decentralisering af ansvar og kompetence. Arbejdet bliver mere effektivt og tilgodeser brugerens behov bedre, hvis beslutningerne træffes så som muligt ved det personale, der har den direkte kontakt med borgere og virksomheder. For de ansatte vil det give større råderum og flere udfordringer. De centrale myndigheder i stat og kommuner skal indskrænke sig til at fastsætte generelle rammer for de udførende institutioners og myndigheders virke.«

I det socialdemokratiske forslag om overskudsdeling står der om den offentlige sektor:

»Reel medbestemmelse på arbejdspladsen for ansatte i staten, amter og kommuner skal sikres gennem ændringer af eksisterende regelsæt om samarbejde (SU).«

Tilsvarende står der i Det Radikale Venstres forslag om overskudsdeling:

»Reglerne om samarbejdsudvalgene må revideres. De må have mulighed for at træffe væsentlige afgørelser. Samarbejdsaftalens ord om, »at alle medarbejdere engageres i det daglige samarbejde« må realiseres.«

I Socialistisk Folkepartis forslag om indførelse af virksomhedsdemokrati og samfundsstyring af kapitalen står der:

»I de offentlige og koncessionerede virksomheder har virksomhedsrådet den daglige ledelse inden for de af de folkevalgte organer (f.eks. Folketing, amtsråd og kommunalbestyrelse) fastlagte rammer.«

Som det fremgår af disse citater, er der fra alle sider udtrykt positiv vilje til at indlede en demokratiseringsproces. Så sent som den 19. juni 1986 blev det udtrykt i en fællesberetning fra politisk-økonomisk udvalg, hvor Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre i en række principper bl.a. skrev, at en reform skulle »føre til en reel medbestemmelse for de ansatte på den enkelte virksomhed. Ud over den indflydelse som følger af medejendomsret, skal reglerne for